

РОЗВИТОК ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ В ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ ПЕРІОДУ НЕПУ

Становлення і розвиток приватного підприємництва в промисловості України здійснювалося на основі приватної власності, укладенні договорів оренди, а також посередницької діяльності. Радянське партійне керівництво намагалося рішуче і у стислі строки проводити політику, направлену на розвиток приватного підприємництва у промисловості. В Україні найбільш чисельною категорією орендаторів були приватні підприємці. Це пояснюється тим, що даній категорії надавалася перевага місцевим керівництвом. Приватні підприємці, на відміну від державно-кооперативного сектору, вчасно сплачували орендну плату, не порушуючи умов договору. Основним фактором розвитку приватного підприємництва була приватизація державних і комунальних підприємств. Разом з тим, встановлені правила здачі в оренду підприємств приватникам і приватизаційна політика обмежували їхні інтереси, внаслідок чого даний процес уповільнювався. Щоб позбавитися від збиткових підприємств, держоргани намагалися лібералізувати орендні та приватизаційні відносини. Однак, така лібералізація, що проводилася на місцях не давала бажаних результатів, оскільки були відсутні гарантії, встановлені в законодавчому порядку.

У супереч існуючим обмеженням, розвиток приватного підприємництва в промисловості України, як і на усій території СРСР, досяг значних результатів, хоча і відставав (на початку непу) від державно-кооперативного. В Україні приватний сектор складався в основному з малих кустарних підприємств, які виготовляли товари широкого вжитку. Його питома вага в легкій промисловості перевищувала загальносоюзні показники. Найбільший розвиток приватний сектор отримав у харчовій та текстильній галузях. Зважаючи на те, що промисловість України була переважно кустарною, вона забезпечувала наповнення місцевого ринку споживчими товарами.

Розвиток приватного капіталу в промисловості України сприяв відбудові галузі швидкими темпами. Вже у 1922 році спостерігався ріст ВВП, продуктивності праці, покращилось матеріальне становище населення.

У період лібералізації економічної політики (1925 – середина 1926 рр.), позиції приватного сектору покращилися. У цей період приватне підприємництво в промисловості України досягло найвищого розквіту. Одним із головних досягнень приватного виробництва, на відміну від державно-кооперативного, була його вища рентабельність. Слід зазначити, що не зважаючи на важке матеріально-технічне становище приватних підприємств, собівартість їхньої продукції була нижчою за продукцію, виготовлену в державно-кооперативному секторі.

Таким чином, приватні підприємства створювали значну конкуренцію для державних і кооперативних підприємств. З метою підвищення конкурентоспроможності державно-кооперативного сектору, держоргани почали проводити політику, спрямовану на посилення командно-адміністративних методів управління підприємствами та збільшення фінансування. Однак, такі міри не принесли бажаного результату, внаслідок чого держоргани примінили проти приватників-конкурентів адміністративні санкції, що призвело до занепаду приватного підприємництва.